

Yurtdışı Avukatlık Hizmetleri Gider ve Gelirlerinin Muhasebeleştirilmesi

Selçuk Gülten*

Değişik ülkelerle vizelerin kaldırılması ve küreselleşme olgusu avukatlık mesleğini icra eden serbest meslek mensuplarının da yabancı ülkelere gitmesini, o ülkelerin hukuk sistemlerini tanımasını sağlamıştır. Bunun yanı sıra avukatlık mesleğini Türkiye’de gerçekleştiren ve ülkemizin mevzuatına uygun olarak yurtdışında çalışan firmalara danışmanlık hizmeti veren serbest meslek mensupları da artmıştır. Yurtdışında bulunmak ve oralarda faaliyet göstermek ülkemiz vergi kanunlarında bir dönem (1982-1998) fazla vergi ödemeye bile neden olabiliyordu. Nihayet bu tip hatalı uygulamalar terk edilmiş ve ülkemize döviz kazandıran faaliyetler teşvik edilmeye başlanmıştır. Avukatlık mesleğini icra edenler yurtdışında hizmet vermeye başladıklarında şöyle bir problemle karşı karşıya kaldılar. Yurtdışında katlandıkları barınma, yemek, ulaşım gibi giderlerini nasıl belgelen-dirip Türkiye’de vergiden nasıl düşecekler? Alınan belgelerin büyükelçilik veya konsolosluklara onaylatılması ve her birinin tercüme ettirilmesi gibi bürokratik uygulamaların hem zaman hem de masraflı olacağı hemen anlaşılabilir. Bu konuda kararsız kalan mükellefler Maliye Bakanlığı’na başvurmuş ve bakanlığının görüşünü istemişlerdir. Maliye Bakanlığı ise şu cevabı vermiştir.

T.C.

MALİYE BAKANLIĞI

İstanbul Defterdarlığı

Usul Gelir Müdürlüğü

13.11.2002*8955

SAYI : B.07.4.DEF.0.34.20./ VUK

KONU : Yurt dışından alınan belgelerin defterlere
kayı hk.

---

* Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

İLGİ : ..... tarihli dilekçeniz.

İlgi dilekçenizde, Uluslar arası taşıma işinde yapılan masrafların nasıl kayıtlara intikal ettirileceği hususu sorulmaktadır.

Bilindiği üzere; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 215'nci maddesinde, bu kanuna göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulmasının mecburi olacağı belirtilmiş olup, 227'nci maddesinde de “Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir.” hükmü yer almıştır. Söz konusu kayıtların ise aynı kanunun 229'ncü ve müteakip maddelerinde yer alan belgelerden herhangi biri ile tevsik edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan; 253 No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin “B” bendinin dördüncü fıkrasında, “Yurtdışındaki kişi veya firmalardan belge alan mükellefler bu belgeleri defter ve kayıtlarında gider olarak göstermeleri sırasında belgelerde yazılı bedelleri, belgenin düzenlendiği günde Merkez bankasınca belirlenen döviz alış kuru üzerinden Türk Lirasına çevirerek kayıtlarında göstereceklerdir. Ancak inceleme sırasında inceleme elemanının lüzum görmesi halinde, mükellefler bu belgelerini tercüme ettirmek zorundadırlar.” denilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalara göre; yurtdışından alınan belgeleri, belgelerin düzenlendiği günde Merkez Bankasınca belirlenen döviz alış kuru üzerinden Türk Lirasına çevirerek kayıtlarınızda göstermeniz mümkün bulunmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere avukatlık mesleğini icra edenler yurtdışında aldıkları fatura ve benzeri gider belgelerini Türkiye’de tutmakta oldukları serbest meslek defterine gider olarak yazabileceklerdir. Burada tek koşul tutarın, Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınarak Türk Lirasına çevrilmesidir. Rusya ve bağımsız devletler topluluğu üyesi ülkelerin çoğunda Türkiye’de ki fatura yerine Shöt Faktura ve fiş yerine de Çek adı verilen belge kullanılmaktadır. Bu durumda Shöt Faktura üzerinde Ruble tutarını Merkez Bankası döviz alış kuru ile Türk Lirasına çevirmek deftere gider kaydı yapıp daha az vergi ödemek için yeterli olacaktır. Ancak bir vergi incelemesi söz konusu olduğunda vergi inceleme elemanının istemesi halinde bu belgenin tercüme ettirilmesi gerekecektir. Burada bir diğer kural ise yapılan giderin serbest meslek kazancının elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olması gerekmektedir. Yani yurtdışına eşiyile tatile giden bir avukatın orada aldıkları belgeleri gider yazarak vergiden düşmesi mümkün değildir.

Avukatların yurtdışında verebileceklere hizmetler çok çeşitlidir. Yurtdışında şirket kuruluş işlemlerine danışmanlıktan, ilgili ülke mevzuatına uygun yürütülen davalarda hukuki yardıma kadar çok geniş bir yelpaze söz konusudur. Çeşitli ülkelerde bankalar kendilerine ibraz edilen belgelerin Türk Hukuk sistemine uygun olduğuna dair Türkiye’de faaliyet gösteren Hukuk bürolarından görüş ve teyit belgesi getirilmesini bile talep etmektedirler. Bunun dışında yurtdışında faaliyet

gösteren firmalar yurtdışında faaliyette buldukları ülkelerin kurallarına uygun sözleşmeler yapmaları gerektiğinde bunu doğuracağı hukuksal sonuçları çok uygun bir şekilde öngörememekte ve Türk Hukuk sistemini bilen bir avukattan hukuki yardım talep etmektedirler. Avukatlık mesleğini icra eden serbest meslek erbapları ise yine gelirlerini belgelendirmekte ve serbest meslek kazanç defterine işlemekte şüpheye düşebilmektedirler. Bu tip durumlarda serbest meslek makbuzu KDV'siz ve stopajsız düzenlenecek ilgili satırlara KDV'den istisna, Stopaj kesilmemiştir diye not düşeceklerdir. Gelirin yabancı para cinsinden tahsil edilmesi durumunda ise makbuzlar yabancı para cinsinden düzenlenecektir. Benzeri bir Maliye Bakanlığı görüşü şöyledir:

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
ANTALYA DEFTERDARLIĞI
Vasitasız Vergiler Gelir Müdürlüğü

SAYI :B.07.4.DEF.0.07.10/KVK.Öz.03/35.

KONU : Döviz cinsinden yapılan tahsilat ve ödemelerin değerlemesi.

.....
.....
Buna göre, yabancı para cinsinden nakit olarak yapılan tahsilat ve ödemelere ilişkin değerlemede yabancı paranın T.C. Merkez Bankasıncı belirlenen efektif alış kuru, yabancı paranın efektif kuru bulunmaması veya nakit yabancı para dışındaki döviz cinsinden yapılan ödemelerde döviz alış kurunun esas alınması gerekmektedir.

Yine yukarıdaki açıklamadan da kolayca anlaşılacağı üzere avukatın yurtdışına yaptığı hizmet nedeniyle aldığı tutara ilişkin döviz cinsinden kesilen makbuz Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilecek gelir yazılacaktır. Makbuzda verilen hizmetin ve hizmet verilen firmanın adres bilgileri de olacaktır. Genellikle yurtdışına verilen hizmetlerle ilgili önceden sözleşmeler yapılmakta ve gelir giderler öngörülebilir düzeyde olmaktadır. Avukatlık mesleğini icra eden serbest meslek erbapları bu hususlarda diğer serbest meslek erbaplarından hizmet aldıkları durumlarda ise o serbest meslek erbabının kendisine düzenleyeceği makbuzu da gider olarak kullanabileceklerdir. Örneğin Kazakistan'da olan bir vergi davasının takibi sırasında bir mali müşavirden teknik destek alınmış ise mali müşavirin avukata düzenleyeceği serbest meslek makbuzu da bir gider kalemi olarak değerlendirilecek ve deftere işlenebilecektir. Yurtdışında verilen avukatlık hizmetinin katma değer vergisi uygulamaları bakımından vergiden istisna olması birtakım şartlara bağlanmıştır. Bunlar;

- Hizmetin Türkiye'de yurt dışındaki bir müşteri için yapılmış olması,
- Fatura ve benzeri belgenin yurt dışındaki müşteri adına düzenlenmesi,
- Hizmet bedelinin döviz olarak Türkiye'ye getirilmesi,
- Hizmetten yurt dışında yararlanılması

Yurtdışına yapılan her avukatlık hizmeti katma değer vergisinden istisna edilmemiştir. Örneğin Rusya'da yerleşik bir firmaya Türkiye hukuk sistemi hakkında hukuki görüş yazılması durumunda hizmetten Türkiye'de verildiğinden ve Türkiye'de faydalandığından katma değer vergisi uygulanacaktır. Buna karşılık Türkmenistan'da kurulu bir firmaya Aşgabat'a gidilerek orada hukuki danışmanlık yapılması durumunda bedelin döviz olarak Türkiye'ye getirilmesi şartıyla yapılan hizmetten katma değer vergisi alınmayacaktır.

Yurtdışında avukatlık hizmeti veren bazı avukatların o ülke mevzuatlarına uygun yurtdışında avukatlık ofisi açtıkları ve hatta şirket kurdukları gözlemlenmektedir. Bu tip durumlarda gelir ve gider belgeleri ilgili ülkede kurulan avukatlık bürosuna ve şirketine alındığından bu belgeler zaten Türkiye'de kullanılmamaktadır. Bu şekilde daha profesyonel hizmet verilebilmekte ve ilgili ülkedeki mevzuat değişiklikleri anında takip edilmiş olmaktadır. İleride kurulacak avukatlık şirketlerinin yurtdışında şubelerinin olacağı avukatlık mesleğinin bu yolda gelişim gösterdiği de görülmektedir.